

Arbejderliv i 50'erne

LO Skolekontakt & Skoletjenesten, Arbejdermuseet

På Arbejdermuseet vil du møde pensionister, som alle har oplevet 1950'erne. De vil fortælle dig om deres liv dengang: Hvad de arbejdede med, hvordan de boede og hvad de ellers brugte deres tid på.

Flere af pensionisterne har skrevet deres erindringer ned, hvor de fortæller om deres barndom, læretid og arbejdsliv.

Erindringen her er skrevet af Niels Erik Mølgaard. Niels Erik Mølgaard blev født den 10. april 1941, og som barn flyttede han og hans familie meget rundt på grund af farens arbejde. Niels Erik Mølgaard beskriver her sin barndom og læretiden som baker i 1950'erne.

Som barn boede jeg på landet. Min far var fodermester, og derfor flyttede vi meget. Vi boede i et lille hus med kakkelovn. Vandet skulle pumpes op fra en brønd, og vi havde ikke badeværelse. Når vi skulle i bad, foregik det i køkkenet. Vi havde en gruekedel, som blev fyldt op med vand. Når vandet kogte, blev det hældt over i et trækar, hvor vi kunne sidde og blive skrubbet på ryggen af vores mor. Vi brugte også gruekedlen til storvask en gang om måneden. Jeg var 7 år, da jeg fik min første cykel, og den fik jeg af min farfar.

Om sommeren kom køerne på engen for at græsse. Vi måtte stå op kl. 4 om morgenen og ud på en hestevogn, som kørte os ud og malke køerne. Min mor var nødt til at være med, så derfor skulle vi op så tidligt. Der var 50 køer, som skulle malkes med maskine, som kørte på benzin. Den skulle startes med håndkraft. Imens der blev malket kunne min bror og jeg lege, gemme os og spille fodbold.

Senere boede vi i en købmandsgård, der lå i Nykøbing Sjælland inde midt i byen. Der var mange muligheder for at lege. Vi kunne lege på høloftet, i trælasten og på kornloftet, hvor vi løb i kornet, selvom vi ikke måtte. Skoven var også et godt sted at lege. Vi lavede huler, hvor vi kunne gemme os og fortælle historier, lavede buer og pile, som vi skød med. Vi lavede også drager, som vi legede med.

I hele min barndom var jeg FDF spejder og var af sted på lejr med dem. Vi var på Himmelbjerget, på Venø, Struer og mange andre steder.

I sommerferien var jeg hos min morfar, som boede i Store Vildmose i Jylland. Så tog vi til Vesterhavet for at bade. Når vi skulle derop tog vi toget til Brønderslev, hvor vi blev hentet ved toget med hestevogn. Hjemmefra fik vi en stor seddel om halsen (som skolen havde udskrevet), og på den stod der, hvor vi skulle hen. Så sørgede DSB-folkene for, at vi kom af på den rigtige station.

Vi besøgte også vores fætre og kusiner i sommerferien. De boede på Fyn. Når vi var der, måtte vi hjælpe til i marken med at luge roer og køre hø ud. Det var ikke kedeligt. Når vi var færdige med pligterne kunne vi lege skjul, spille bold og fiske. Om sommeren tog vi til stranden. Der var langt. Vi boede i Tølløse, så vi blev kørt i bil til Høve Strand ved Fårevejle. Det var skønt.

Om vinteren kørte vi meget på kælke, løb på skøjter og ski. Jeg havde 5 km til skole og det kunne være hårdt, når der lå sne. Vejene kunne være føget til og så måtte jeg ind over markerne for at komme igennem de store snedriver.

Om vinteren læste min mor historier for os – Robinson Crusoe, Jules Verne og Robin Hood. Vi hørte også skuespil i radioen, mest krimier og det var utroligt spændende. Vi spillede også kort, 31 og Rommy, Matador, Ludo og Billedlotteri.

Da vi boede i Nykøbing Sjælland havde jeg en plads som bydreng. Jeg kørte ud med dyner, omforandringer af tøj, gik på posthuset med pakker til de kunder, der boede udenbys. Jeg fik 30 kr. om måneden i løn. Jeg var også bydreng for en bager om søndagen. Brødet blev brugt til døren. Vi fik en stor kurv, hvori vi havde alle poserne med franskbrød og morgenbrød og der var mange, der fik bragt brød ud. Min mor var hjemmearbejdende og hjalp til med at fodre og malke køerne. Der var også grise, som skulle have mad og heste, der skulle fodres.

Vi gik i søndagsskole i Menighedshuset. Jeg gik til dans på hotellet. Det kunne jeg godt lidt.

Da jeg gik ud af skolen i 7. Klasse startede jeg som bagerlærling i et lille landbageri, som lå i Nygård ved Nykøbing Sjælland. Der var kun mester og jeg. Vi bagte rugbrød, sigtebrød, franskbrød m.m. Det var et landbageri med landtur. Vi kørte ud til gårdene og vi havde også nogle udsalg ved stranden til sommerhusgæsterne, som kom fra København.

Jeg stod op kl. 4 om morgenen. Det var lange dage. Jeg fik 12 kr om ugen + kost og logi. Jeg havde fri om mandagen, så kunne jeg køre 50 km for at komme hjem og besøge mine forældre, som boede ved Tølløse.

Efter 8 måneder i Nykøbing Sjælland skiftede jeg læreplads og flyttede til Tølløse til et lille bageri og konditori, som havde salg fra forretningen. Der var jeg til jeg blev udlært i 1960. Jeg skulle også gå på skolen i min læretid. Det foregik på Roskilde Tekniske Skole. Det var om aftenen fra kl. 16 – 20 og så med toget tilbage til Tølløse og op kl. 3 om morgenen for at starte på arbejde kl. 4.

Jeg valgte selv min læreplads. Mine forældre syntes jeg skulle ud på landet og tjene. Sådan hed det, når man skulle være bondekarl. Dem var der mangel på, da bønderne skulle meget arbejdskraft på gårdene. Det var svært at komme i lære som tømrer eller mekaniker. Det ville alle være.

I forbindelse med brødstrejken i 1956, hvor jeg var i bagerlære, kørte min mester til København med bilen fyldt med rugbrød, som han troede han kunne sælge, da det ikke var til at købe brød i København. Da han kom til Valby Bakke blev han stoppet af blokadevagterne, som smed al brødet ud af bilen og han måtte køre tomhændet hjem.